

2023. augusztus 1. - **Húsz éve, 2003-ban hunyt el az egyik legjobb hangú énekesnőnk, Cserhádi Zsuzsa, aki már az első slágerében, a Kicsi, gyere velem rózsát szedni című bukolikus táncdalában arról énekelt, hogy „addig szeretnék a csúcsig jutni, míg van napsugár”.**

Hogy mi számít csúcsnak, nehéz megmondani, ahogy azt is, hogy megjósolta-e a dal e művészi pálya alakulását: „Távolból jön a felhő, meglátod, utolér... Ez a világ sora, nincs mit tenni...”. Amit biztosan tudunk: az évfordulóra az újra aktív Proton kiadó megjelentetett négy kevésbé ismert dalt Elveszett felvételek címmel, és nemcsak CD-n, de vinylen is kiadták.

Játszd újra, „szem”!

Persze, kérdezhetnénk azt is, hogy mi ebben a rendkívüli, hiszen a művésznőnek több tucat kiadatlan rádiófelvétele van a mai napig. Nos, leginkább az, hogy ezeket az összetartozó, a rendszerváltás környékén született dalokat (Játszd újra el! A várj, a Play It Again és a Wait!) így nem hallotta a közönség. Az album jelentőségét az sem csökkenti, hogy a Play It Again és a Wait! valójában a magyar nyelvű dalok angol verziói, tehát valójában csak két új számot kaptunk. Jó kérdés, mitől elveszettek, amikor egy 1999-es BMG-s válogatáson már szerepeltek, de ne legyünk ünneprontók. Az biztos, hogy e két (négy) dal összetartozik, ezek az első verziói, és így, együtt reprezentálják a rendszerváltás világát, szóval, hadd szóljon!

Elveszett illúziók

És a majdnem elveszett dalok mellé majdnem elveszett interjú dukál, amit a kilencvenes évek végén készítettem a művésznő erzsébetvárosi lakásán, akkor, amikor ismét a csúcson volt. Szerény bérházban, egy félig sötét lakásban élt. Olyan volt az egész, mintha egy évek óta nem látott nagynénéhez mentem volna fel, Cserhát Zsuzsa kimondottan kedves volt, megkockáztatom: kiegyensúlyozottnak tűnt. A beszélgetés egy turisztikai magazinnak készült, jórészt azok a szakmabeliek olvasták, akiket inkább az érdekelt, hogy mi a különbség a jordániai és az egyiptomi all inclusive szállások között, ebből az elveszett beszélgetésből érdemes néhány gondolatot a nyilvánosság elé tárni.

A tizenhat éves Cserhádi Zsuzsa az aligai üdülőben nyaralt, amikor először hallotta a Beatlest, és bár balett-táncosnő akart lenni, a beat elrabolta a szívét. És nem is vették fel a Balettintézetbe, ami élete első traumája volt. A második a Ki mit tud?-on érte. Sikerral vette az elődöntős akadályokat, de a televízióba már nem jutott be. Ekkor Soltész Rezső ajánlata jelentett vigaszt számára, építőtáborokban lépett fel a Rangers zenekarral. Már akkor a fekete dalokra specializálódott, sokat hallgatta a Radio Luxemburgot, főleg Diana Ross és Aretha Franklin hatott rá, miattuk lett énekesnő. Nem volt érzéke a karrier építéséhez. Amikor Tardos Péter életrajzot kért a legendás, 1980-ban megjelent Rocklexikonjába, azzal utasította vissza, hogy ő nem sztáralkat, hanem egyszerű nő, és az ilyesmi nem hiányzik neki. Nem szeret senki nyakába ugrani.

Gyermek az időben

Arra a kérdésre, hogy volt-e olyan dala, amit nem szívesen adna már elő, azt válaszolta: „Nincs. Javamra vált, hogy mindenfélét énekeltem. A Kicsi, gyere velem rózsát szedni vagy az Édes kisfiam című daloknak is nagy sokat köszönhetek. Persze, most már nem kell olyan sok kompromisszumot kötnöm.” Cserhádi Zsuzsának – bár a táncdalai tekintélyes részét írta az úgynevezett slágercéh – a dalszövegeiből kiolvasható volt a sorsa. Ott van az Árva fiú, amely ugyan hivatalosan Szécsi Pálhoz íródott, de sokaknak jutott eszébe a művésznő gyermeke, akit négyéves korában, a válásakor szakított el tőle a bíróság. Közismert, hogy a férje, Szirtes Károly műszerész volt az első férfi, aki GYES-re ment Magyarországon, hogy neje tovább tudja építeni a karrierjét.

Többé nincs megállás

Ez mindenhol megütközést váltott ki, talán még azoknál az ORI-s és interkoncertes kollégáknál is, akik bármikor elküldhették az előadókat külföldi fesztiválfellépésekre vagy itthoni turnékra, amiket nem lehetett visszautasítani. Az a legkevésbé sem érdekelte őket, hogy valaki éppen gyesen van. A bíróság sem tudta elfogadni, hogy egy anya fellépésekre jár, hogy bárokban, presszókban szerepel, miközben a férje pelenkázza a gyereket, így a válás után az egykori férj nevelte fel a kisfiút. Bizonyára erről szól a Valamit nem gyógyít meg az idő sem című kései siratója. Hiába készültek tucatszám a kislemezei és a rádióknak rögzített dalai, karrierje első szakaszában csak két nagylemeze jelent meg, az 1978-as bemutatkozó albuma, majd 1981-ben a Többé nincs megállás.

A bika jegyében

Nos, pont ekkor jött a megállás, ekkor torpant a karrier. Ekkor történt, hogy Erdős Péter felajánlotta neki, hogy a szólópályafutás helyett inkább énekeljen Csepregi Éva mellett a Neotonban. Miután ezt visszautasította, perifériára került, a debreceni Arany Bika bárjában is énekelt, ami abban az időben felért egy számúzetéssel (egyébként a rendszerváltás idején az önkiszolgáló éttermi részén 14 forint volt egy főzekék szafttal). Képzeljük el, milyen lehetett Cserhátinak elénekelni az Édes kisfiamot, miközben elvették tőle a gyerekét, milyen lehetett ilyen mezzoszoprán kvalitásokkal éjszakai bárokban olasz slágereket és jazzstenderdeket énekelni az állami gazdaságok igazgatóinak, miközben a csillogó mikrofonja versenyt ragyogott a szocialista nagyvállalatok darut és betonkeverőt ábrázoló céges pecsétgyűrűivel.

Hamu, gyémánt, Porsche

Hiába volt siker 1984-ben a Száguldás, Porsche szerelem című főcímdal, a közönség úgy gondolt rá, mint egy reklámdalra, nem hozzá és Charlie-hoz kötötte, hanem a Szálka hal nélkül című tévés produkcióhoz. Aztán a nyolcvanas éveket elnyelte az éjszakai bárók Lánchíd konyak-szagú sötétje, de Cserháti rossz szériája a rendszerváltás idején sem szűnt meg, 1989-ben egy közúti ellenőrzésnél ittasan majdnem elütött egy intézkedő járőrt. Közvetlen ezután megpróbálták újraindítani karrierjét, az LGM és a E-stúdióban már 1990-ben rögzítették a Játszd újra el! és a Várj! című dalokat, Zakar István szerzeményei részben előlegezték azt a hangképet, amely a nagy visszatérést jelentő, 1996-os Hamu és gyémánt albumon hallható. Vannak dolgok, amelyeket nem gyógyít meg az idő, de cserébe minden a helyére kerülhet. Most e két dal került egy vinyl albumra Cserháti Zsuzsa 75. születésnapja, és halálának 20. évfordulójára alkalmából. Poós Zoltán